

ATT MOBILISERA MOT FOLKMORDET I GAZA INOM/MOT UNIVERSITETET

En konversation över orättfärdiga gränser

ANGELIKA SJÖSTEDT OCH FELICITY AMAYA SCHAEFFER

Detta frispel – ett begrepp som vi på engelska har tolkat och översatt till *snap* eller *freaking out over something* – kommer ur en konversation mellan Felicity Amaya Schaeffer och Angelika Sjöstedt som ägde rum i Santa Cruz i Kalifornien, USA. Felicity är professor i Feminist Studies och Critical Race and Ethnic Studies vid University of California, Santa Cruz (UCSC). Angelika Sjöstedt är professor i genusvetenskap vid Gaskeuniversiteete/Mittuniversitetet och befann sig i samband med en forskarvistelse vid UCSC under januari till och med mars 2024.

Samtalet tog sin utgångspunkt i den mobilisering för Gaza, inom och bortom akademiska sammanhang, som pågick samtidigt som vi delade Santa Cruz och UCSC som gemensam geografisk plats under de tre första månaderna av 2024. Vi reflekterade över aktivismens roll inom och mot universiten samt över universitetet som en plats som både främjar och motarbetar feministiska, anti-koloniala och anti-rasistiska kamper. Tanken bakom att dela med oss av

Corresponding author email: angelika.sjostedt@miun.se

Copyright: © 2024 The author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: *Tidskrift för genusvetenskap* 44(1-2): 207–221
<http://dx.doi.org/10.55870/tgv.v44i1-2.23533>

denna konversation är att betona vikten av transnationellt – och på olika sätt gränsöverskridande – feministiskt och genusvetenskapligt arbete. Detta i en tid av eskalerande militarism, ockupation, samt försök från regeringar och universitetsinstitutioner att tysta kritiska röster och apolitiserat universitetet.

Kontext: Att organisera mot folkmordet och/vid universitetet

Givet vår solidaritet med urfolk världen över vill vi börja med att klargöra att UCSC som institution är förlagd på stulet land som tillhör den Awaswas-talande Yupi-stammen. Markerna förvaltas idag av Amah Mutsun Tribal Band. Vårt samtal ägde rum i slutet av februari 2024. Det var den 139:e dagen av Israels folkmord mot palestinier i Gaza. Studenter, arbetare, forskare och lärare vid UCSC hade sedan länge organiserat sig mot hur USA och universitetet inom sammanslutningen University of California (UC) gör sig medskyldiga till folkmordet i Gaza. Initiativ som Faculty for Justice in Palestine (FJP UCSC) och Students for Justice in Palestine (UCSC SJP) intensifierade mobiliseringen under denna tid eftersom varken USA eller UC-institutionerna erkände sig medskyldiga eller agerade för eldupphör i Gaza.

Den 26 januari 2024 protesterade studenter hela dagen vid huvudinfarten till UCSC:s campus. De framhöll att universitet i USA är medskyldiga till det israeliska våldet mot palestinier genom investeringar och forskning som stödjer vapentillverkning och utveckling av nya vapen. Studenternas krav på UCSC är att universitetet i stället för att investera pengar i bolag som stödjer vapenindustrin ska se till att det finns billiga bostäder till studenter (10 procent av alla studenter i Santa Cruz är hemlösa på grund av dyra bostadspriser och bostadsbrist), att det finns säkra transporter till och från campus och att alla arbetare på campus har goda arbetsvillkor. Studenterna kräver med andra ord levbara liv. Protesterna som kräver frihet för palestinier hedrar på så sätt även studenternas egna vardagsliv såväl som mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och rätten till utbildning.

Hela dagen talade studenterna vid korsningen utanför UCSC:s huvudinfart. De delade med sig av sina erfarenheter av att vara unga studenter och delade ut mat som donerats av lokalsamhället i Santa Cruz. Sådana här protester är utbildande både i termer av den information som delas, och genom den aktivistiska praktiken. Tidigare samma vecka arresterades 13 studenter och personal vid UC Santa Cruz, UC Davies, UC Merced, UC Berkeley och San Francisco State University i samband med UC-institutionernas styrelsemöte (UC Regents) vid UC San Francisco. De genomförde en fredlig, sittande demonstration för universitetens avinvestering (*divestment*) från verksamheter inblandade i folkmordet och för palestinsk frihet. Den 31 januari 2024 skriver FJP inom UC i ett öppet brev:

The protestors demanded that the UC Regents divest from military companies enabling and profiting from the Israeli occupation of Palestine, the apartheid system imposed upon Palestinians, and the ongoing genocide in Gaza. [...] This was and remains a central demand of the global movement led by coalitions that cut across race, gender, ethnicity, class, and nationality and which includes many Jewish anti-Zionist activities.

We join students in protesting the stifling of campus speech and expressions of support for the Palestinian people, and the UC Chancellors' overall apathy for the Palestinians' plight.

Sedan dess och medan den här texten färdigställs har solidaritetsprotester där studenter slår läger på universitetsområdet spridit sig över USA—inklusive UCSC—och även till andra platser i världen inklusive Sverige. Vi stödjer studenter och universitetspersonal i deras mod att stå upp mot folkmordet trots den repression de möter från polisen som hittills har arresterat hundratals personer i USA och i andra länder. Dessa fredliga, studentledda och brett förankrade solidaritetsprotester är historiska och påminner oss om att det är genom sådana gemenskaper förändring skapas.

Samtidigt, i Sverige, skriver utbildningsminister Mats Persson i en debattartikel 21 januari att "toppuniversitet" i USA befinner sig i en "amerikansk mardröm" som måste "hållas borta från svenska lärosäten" och inte "importeras till Sverige". Vidare skriver ministern:

Tillståndet i USA kännetecknas av splittring. Det visar sig inte minst på flera toppuniversitet efter terrororganisationen Hamas anfallskrig mot Israel. I sak är det inte så konstigt att händelserna i Mellanöstern engagerar - oavsett vilken sida man sympatiserar med. Men när kritik av Israel blir ren antisemitism måste även universitet agera. [...] Resultatet har nu blivit att flera rektorer har fått lämna sina poster, donatorer har tagit tillbaka sina pengar och motsättningarna mellan studenter fortsätter att fördjupas. Hur hamnade USA i denna situation och går det att förhindra att denna utveckling tar sig över Atlanten? (Persson 2024)

Är det studenterna i korsningen utanför UCSC:s huvudinfart som utbildningsministern menar? De som berättar om sina egna och andras levda erfarenheter och står upp för mänskliga rättigheter? Samma dag som studenterna protesterade publicerade *International Court of Justice* (ICJ) i Haag de krav på åtgärder som följde på Sydafrikas anmälan mot Israel den 29 december 2023. Anmälan gällde pågående brott i Gaza mot *the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*. Domstolen fann att

Israel must take all measures within its power to prevent and punish the direct and public incitement to commit genocide in relation to members of the Palestinian group in the Gaza Strip. (ICJ 2024)

Enligt beslutet måste Israel omgående avbryta alla militära operationer och bistå folket i Gaza med mat, vatten, elektricitet, etcetera. Domstolen i Haag – vars utredning i skrivande stund fortfarande pågår – har dock själva inga påtryckningsmedel för att se till att Israel följer beslutet. Ett stort ansvar vad gäller att bidra till att utkräva ansvar av Israel för dess brott mot folket i Gaza hamnar således på omvärlden. Det betyder i sin tur att vi alla behöver delta i kollektiva ansträngningar för att bidra till strukturell förändring.

Sammanfattningsvis ägde vår konversation rum i en kontext där regeringar och universitetsinstitutioner på olika sätt försöker skrämja och tysta personal och studenter på universitet i både USA och Sverige. Det synliggör behovet av feministiska och dekoloniala gränsöverskridande konversationer.

Samtal över orediga gränser

Felicity publicerade 2022 boken *Unsettled Borders: The Militarized Science of Surveillance on Sacred Indigenous Land*. Boken undersöker det pågående bosättarkoloniala kriget över gränsen mellan USA och Mexico. Felicity berättar om detta ur urfolken Apache, Tohono O’odham och Mayas perspektiv, och beskriver hur de kämpar för att skydda sina heliga marker mot den tunga militariseringen av gränsen. I boken granskas den automatiserade övervakningsteknologin i Fort Huachuca: en högteknologisk central för militär övervakning i gränslandet mellan Arizona och Sonora. Genom detta högteknologiska militära laboratorium spårar Felicity den bosättarkoloniala historiens gränsdragningar som startade med det som på engelska kallas *Apache wars* (1861–1900) och som sträcker sig till dagens gränskrig och dess automatiserade övervakningsteknologi. Boken bidrar till att synliggöra gränstrakternas urfolkshistoria och hur “these technoscientific knowledges perpetrate racial violence and Native dispossession, eradicating sacred ties to land” (Schaeffer 2022: 5). Felicitys bok fungerade som en portal som ledde oss in i vårt samtal.

Angelika: Kan vi börja i ditt arbete med boken? Mycket av det som ställs på sin spets just nu berörs i din bok. Den är en bra utgångspunkt för att tänka kring universitetspolitik och hur koloniala strukturer bibehålls såväl som motarbetas. Vad ser du just nu i ljuset av arbetet med boken?

Felicity: Ja, när jag började tänka på hur gränsen militariserats genom historien blev det omöjligt att bortse från att universiteten spelat en central roll i detta. I boken följer jag i spåren av den teknologiska utvecklingen.

Department of Homeland Security (DHS) är en av de största finansierarna av forskning om gränskontroll, detta gäller i synnerhet forskning som bedrivs på University of Arizona. DHS har en mycket stark position där och University of Arizona har en lång bosättarkolonial historia som kopplar samman universitetets kunskapsproduktion med militär vetenskap, utvecklingen av optiska teknologier och industrier för gränsbevakning. Kolonistörernas tidiga krig mot urfolk var avgörande för utvecklingen av USA:s militära övervakning. Den är baserad på empiriska studier av hur Apache flydde kavalleriet och undvek att bli tillfångatagna och instängda i reservaten genom att korsa det som USA:s regering idag definierar som gränsen till Mexiko.

I den här historien av militarisering framstår urfolk också som det ursprungliga hotet som legitimerar och motiverar militär kontroll av gränsen. Forskning och utveckling av gränsbevakning uppstod i relation till militära behov av information. Denna kanalisades sedan via universitetens gränssäkerhetsstudier som på så vis bidragit till normaliseringen av gränskriget. Medan offentliga medel i allt större utsträckning omfördelats från universitet till fängelser har universiteten blivit mer beroende av privat finansiering från både kommersiella och militära finansierare som DHS. I ett av kapitlen i boken undersöker jag samarbeten mellan USA och Israel när det gäller gränsövervaknings-teknologi. Och samtidigt talade jag med medlemmar av Tohono O'odham, vars reservat sträcker sig längs gränsen mellan Arizona och Mexiko, som berättade att några av deras ungdomar vid ett tillfälle reste till Palestina och delade berättelser med palestinier om sina kollektiva erfarenheter av gränsockupation, att bli bestulna på sitt land och utsatta för folkmord.

Inom forskningsfältet *Chicanx/Latinx border studies* talade vi inte riktigt om gränsen som en del av en bosättarkolonial historia, alltså som en ockuperad plats där folkmord sker. Så att beskriva det som en del av ett bosättarkolonialt projekt bygger helt på de erfarenheter som Tohono O'odham och deras palestinska kontakter förmedlat. De har gemensamt att de möter liknande strategier som gör deras liv alltmer kringskurna, den gradvisa allokeringen av deras land och tid, militariserad ockupation genom gränskontroller och dess infrastruktur. Murar, checkpoints, och virtuell övervakning leder till att de inte kan röra sig i markerna som sina förfäder. Det som händer just nu med den israeliska statens folkmord mot palestinier gör att det står ännu mer klart att vi behöver hålla ögonen på hur sådana strategier länkas samman.

Angelika: Så en kan säga att situationen i Palestina omfattade lärdomar om den situation du undersökte i Arizona och vice versa?

Felicity: Ja, jag tror att det är viktigt att se hur urfolk i olika delar av världen kommit att förstå sina kamper mot bosättarkolonialism i vidare historiska och

globala kontexter. Och att vidare solidaritet med palestinier är grundläggande också för motståndsrörelser mot de landstölder och folk mord som drabbar urfolk i USA och världen över. Antiokupations- och *land back*-rörelser enar urfolk som fortsätter att existera och vara i framkanten av motståndet.

Angelika: Ja. När vi vid ett tidigare tillfälle pratade om att båda de universitet där vi är verksamma är lokaliserade på urfolks land, stulet land – i det sydsamiska området när det gäller Gaskeuniversiteete/Mittuniversitetet – sa du något om hur erkännandet av markerna och folken också måste förändra de redan befintliga forskningsfälten och synen på kunskap?

Felicity: Ja just det. Det har varit väldigt stort för oss vid UC Santa Cruz som arbetar i relation till Amah Mutsun tribal band att lära oss om dessa markers historia genom deras berättelser. De berättar hur spanjorerna med början under 1700-talet tvingade dem till sina kristna missioner, vilka var brutala arbetsläger. De försöker läka från de trauman som skapades under denna våldsamma tid. En del av läkningen är att dela sina berättelser och minnas sina förfäders kunskaper och handlingar som är kopplade till markerna, att återföra växter och djurliv som är inhemska för området. För oss som kommit till denna plats för att arbeta på universitetet betyder det att vi behöver lära oss om universitetets bosättarkoloniala historia och ta ansvar för att föra vidare det vi lärt oss av Amah Mutsun tribal band till våra studenter. Det är ett sätt för oss att stötta urfolks *land back*-rörelser där vi är, genom att vara i relationer med markerna och det folk som fortsätter att värna markerna. Att värna om relationerna med markerna innebär att återerövra en suveränitet som inte betraktar mark och land som enbart egendom.

Angelika: Vilket ofta missuppfattas utifrån västerländsk förståelse av privata egendomar och ägande.

Felicity: Ja precis. Jag älskar att Amah Mutsun delar med sig av sin kunskap om hur de tar hand om markerna genom att bjuda in till helger där frivilliga kan hjälpa till att återplantera växter längs kustlinjerna. Samtidigt lär de sig också om markerna jämte andra folk som bor här för, du vet, så mycket av dessa kunskaper och praktiker har förstörts av europeisk kolonisation (Lopez 2013). Samtidigt försöker vi ta in dem som lärare på universitetet på ett strukturerat och hållbart sätt. Men frågan vi behöver ställa oss är också, du vet, hur kan universitetet formas i linje med urfolks behov när vi samtidigt fortfarande befinner oss i ett kapitalistiskt system? Inte minst kom det upp nyligen i ett samtal om hur israeliska universitet varit centrala för det bosättarkoloniala projektet i Gaza, där nu alla de 12 palestinska universiteterna är jämnade med marken. [Här hänvisas till ett samtal med författaren till boken *Towers of Ivory and Steel: How Israeli Universities Deny Palestinian Freedom* som vi båda lyssnade

till vid UCSC häromdagen. I boken skriver författaren Maya Wind sammanfattningsvis att israeliska universitet utgör avgörande aktörer i den israeliska bosättarkoloniala regimen genom att de forskar om, utbildar och samarbetar med de israeliska säkerhetsstyrkorna som upprätthåller ockupationen också över palestinska studenter och akademiker. Universiteten arbetar på så sätt tillsammans med den israeliska staten med att undertrycka palestinska studenter som mobiliserar mot repressionen (Wind 2024: 192).]

Angelika: Ja, jag tänker också på det, som du säger, att höra och se vad israeliska universitet använts för får en att undra i en vidare kontext: kan västerländska universitetsinstitutioner förändras så radikalt som de behöver?

Felicity: Ja det är frågan. Jag talade med Valentin Lopez som är ledare för Amah Mutsun tribal band och vi pratade om att anställa en av deras ungdomar som i så fall skulle vara en av de första av Amah Mutsun-ungdomarna att doktorera. Jag uttryckte mycket stöd för att anställa honom vid UC Santa Cruz. Lopez var mera osäker på om det var en bra idé eftersom de har stort behov av ledare i sitt eget community. Så vilka former av ansvar vilar på Amah Mutsun-ungdomarna? Vilket arbete bör de göra och för vem? Det kan vara en svår fråga. Men vi kommer fortsätta att kräva av utbildningsinstitutionerna att de ska adressera orättvisorna i stället för att upprätthålla ägarsystem som stödjer militärt våld och tystandet av kritiska röster genom repression.

Angelika: Ja, det behövs. Det är ett enormt behov oavsett. Om vi går tillbaka till mobiliseringen för Gaza, visst hade du nyheter om styrelsen för UC-institutionerna?

Felicity: Ja, UC Regents försöker just nu censurera yttrandefrihet genom att försöka förbjuda vad de anser vara politiska uttalanden på universitetets hemsida. Förbudet lades efter att vår institution Critical Race and Ethnic Studies (CRES) här vid UCSC och institutionen för Ethnic Studies vid University of California San Diego först lade upp sina uttalanden till stöd för Palestina och mot Israels försök till folkmord i Gaza.

Angelika: Det är väldigt intressant.

Felicity: Ja, de försöker att dra gränser för vad vi får säga, vilket både går emot akademisk frihet och rättigheter i enlighet med konstitutionens första tillägg om skydd för yttrandefrihet. Deras argument är att dessa uttalanden är åsikter och därmed inte relaterade till universitetets akademiska uppdrag. I grunden undergräver detta legitimiteten för vårt akademiska arbete liksom många palestinska forskare och lärare med expertis om förhållanden i Palestina. Detta har helt klart varit en politiskt motiverad handling av UC Regents som missbrukar sin makt för att tysta de synpunkter som inte stämmer överens med deras egna. Förbudet skulle dock behöva genomföras av rektorn för varje UC-institution

och hittills har vår rektor i stället agerat till stöd för den akademiska friheten och yttrandefriheten, så vi fortsätter att kämpa mot den här snedvridna policyn som UC Regents vill införa.

Angelika: Visst är det så att ni har postat uttalanden till stöd för Palestina på er hemsida i många år nu?

Felicity: Absolut. Både från CRES och Feminist Studies. I år var dock stödet inom Feminist studies tvetydigt så vi postade inget på den sidan.

Angelika: Alltså från personalen, inte från centrala ledningen?

Felicity: Ja, en medlem i kollegiet argumenterade för att Israel inte kan vara en bosättarkolonial stat eftersom judar själva upplevt folkmord.

Angelika: Oj, så det hände.

Felicity: Ja. Det är en sak som är så intressant med den här frågan: att vissa kan vara till vänster i alla andra frågor, men när det kommer till israelisk patriotism så utvecklar de en slags blind fläck och försvarar den till varje pris. Det är så många judar som står i solidaritet med palestinierna. Vissa av de judiska forskarna och lärarna har blivit hårt ansatta och kallade för antisemitiska så fort de förmedlat någon kritik mot israeliska staten. Vi har sett hur sådana taktiker använts för att tysta olikfärdiga. Vi får till och med höra om studenter som blir utsparkade från sina egna hem för att de stöttar palestinierna i Gaza.

Angelika: Det visar vad som kan stå på spel för den som framför kritik.

Jag försöker följa mobiliseringen för Gaza i Sverige medan jag är här. De här strategierna du beskriver för att tysta motståndet har bland annat riktats mot kulturarbetare i Sverige. Det finns också studenter och forskare och lärare som anordnar strejker och organiserar sig för solidaritet med Palestina på liknande sätt som här. Men jag har även märkt att jag fått kommentarer av aktivistiska akademiker vid svenska universitet om att det måste vara fint att vara på ett universitet i USA just nu när det är mobilisering på universiteten. Så det säger väl något om hur svenska universitet tycks förstås som lokaliserade någon annanstans än i rörelserna.

Felicity: Så hur ser situationen ut i Sverige? Har forskare och lärare blivit utsatta för repression där också?

Angelika: Ja, det finns hot mot genusforskare och andra som sysslar med kritiska studier. Vi diskuterar förstås också hur vi kan organisera oss bättre för att solidariserar oss med varandra. Jag uppskattar att se hur studenterna här på UCSC länkar ihop olika kamper på väldigt uppfinningsrika och effektiva sätt. Det innebär förstås också att både studenter och forskare formulerar kritik som även kan leda till att de hamnar i ytterligare svårigheter i form av nya hot och repression.

Felicity: Ja, men vi måste. Det vore inte meningsfullt att undervisa studenter om allt detta och sedan inte själva delta i kamperna.

Angelika: Som du säger, vi som akademiker och som medmänniskor har ett ansvar att adressera dessa förtryckande strukturer.

Felicity: Ja, vi ser hur repressionen ökar i takt med att klyftorna i samhället vidgas mellan fattiga och rika. Regeringen blir alltmer skrämmande och repressiv i tider av ökande sociala ojämlikheter och det leder till att politiken rör sig högerut. Folk har mindre att förlora och regeringen vet att det innebär en potentiell grogrund för revolutionära krafter. Så det är en intressant tid: ju mer repression, desto troligare kommer vi se massmobilisering. Den som fortfarande vinner på systemet är inte motiverad att ändra det. Vi har rörelser för abolition av fängelser och polisväsendet, men det finns ännu ingen bred vilja att tänka på samma sätt om universiteten. Men det behövs mer ifrågasättande av vad universitetens roll är och vad de skulle kunna vara.

Det är en utmaning att föra sådana diskussioner, för utbildning är samtidigt den stora utjämnaren av ojämlikhet i vårt samhälle. Men nu ser vi att det har blivit så dyrt att allt färre kan dra nytta av utbildningssystemet. Många frågar sig om en universitetsexamen är meningsfull när det är så dyrt här i landet? Unga diskuterar online och säger till varandra: strunta i skolan, det är inte värt det. Tänk på alla år av lön du förlorar under tiden du utbildar dig och inte jobbar, samtidigt som du blir mer skuldsatt. Så unga idag kanske har en annan syn på utbildning. Vad är universitetet till för idag, vilka framtider stöds där och för vem? Du vet, det är en stor fråga för oss som är utbildare: vad lär vi de unga? Är de beredda på kamperna som kommer? På arbete som kan göra samhället bättre?

Angelika: De är beredda på att göra motstånd.

Felicity: Ja det förstås! De lär sig allt möjligt viktigt på universitetet.

[båda skrattar lågt]

[paus]

Felicity: Jag har anmält mig till kurser i permakultur, jag förbereder mig för att bli självförsörjande.

Angelika: Ja det är så det blir! Jag har också pratat med kollegor om det: vad ska vi göra när de kastar ut oss? Odlar potatis?

[båda skrattar]

Felicity: En måste alltid ha en plan B. Alltså, det pågår ett fall nu angående meriteringsanställningar (*tenure*) vid UC Davies. Det handlar om huruvida en junior akademiker ska avskedas efter att ha gjort kontroversiella inlägg om Israel och Palestina.

Angelika: I sociala medier?

Felicity: Ja precis. Det här fallet har gjort att UC Regents i sin tur har börjat tala om att lägga sig i kontroversiella fall angående denna typ av anställningar. På så sätt försöker de dra ner på möjligheterna till fasta anställningar och meritering, åter igen genom att hänvisa till synen på akademisk yttrandefrihet. Men det kommer förstås bli massmobilisering om de försöker mixtra med anställningarna.

Angelika: Det finns redan så många osäkra anställningar.

Felicity: Vi har kollegor, till exempel en från University of Illinois, Urbana-Champaign, som sparkades på grund av inlägg som han postade till stöd för Palestina för flera år sedan och han har fortfarande svårt att hitta ett nytt jobb. Ja det är sant, det innebär svårigheter att göra sin röst hörd. Men det är också anledningen till att det är så viktigt att organisera sig kollektivt över hela universitetet och mellan universiteten, och även internationellt, så att vi har styrka i antal. Men jag tänker också att de här kontakterna internationellt är oerhört viktiga, speciellt som du säger, eftersom en kan känna sig isolerad där en är, eller hur? Så att ha stödet från andra platser och att dela information med varandra, det är enda sättet vi kommer kunna skapa momentum.

Angelika: Det blir väldigt viktigt, inte minst med tanke på alla de militärinteraktionella nätverk som verkligen är internationella.

Felicity: Ja, och tyvärr har vissa sionistiska högerorganisationer organiserat massiva kampanjer för att försöka tysta stödet för Palestina genom att hävda att det är antisemitiskt. Så ja, vi måste också vara organiserade. Det har varit ett problem med vänsterrörelserna generellt, att det varit svårt att verkligen samlas. Vi är alla i olika situationer och har delvis olika ståndpunkter men på det stora hela... du vet, det är mycket. Det är utmattande. Det är en uttröttningskampanj. Och det är uppenbart så att särskilt mycket sätts på spel när en tar ett palestinskt perspektiv.

Angelika: Ja, det pågår en väldigt märklig diskussion i Sverige just nu om akademisk frihet och cancelkultur, en diskussion som drivs på av regeringen. De initierade en utredning om akademisk frihet på svenska lärosäten. Universitetet svarade på olika sätt, exempelvis genom att lyfta problemet att forskare och lärare som gör kritiska analyser när det gäller klimat, genus, ras och etnicitet punktbevakas av högermedier och aktivister som i sin tur kan ha stöd inifrån akademien och att vissa perspektiv på så sätt blir cancelled. Ett av de mest kända fallen som hänt nyligen är en kurs i kritiska ras- och vithetsstudier som ges vid Karlstads universitet. I det fallet anmälde sig en högerextrem bloggare till kursen och saboterade för både lärare och andra studenter så att läraren till slut behövde sjukskriva sig och studenter lämnade kursen.

Felicity: UCSC har just tilldelats en halv miljon dollar för att eliminera diskriminering på campus. De nämner antisemitism, islamofobi och olika typer av diskriminering på grund av ras eller sexualitet. Så här finns den här idén om att skapa "mångfalds-program" som inte ska exkludera någon och som gör gällande att alla människor är lika mycket värda och har samma skydd. Det är här det blir så viktigt att kritiska-, feministiska- och rasstudier finns för att förstå maktdynamikerna, de strukturella ojämlikheterna, och de narrativ som skyddar vissa men inte andra. Men i idén med mångfalds-program finns tyvärr ingen plats för att adressera de globala militära insatserna som stödjer den pro-israeliska hållningen, trots att det *de facto* pågår en ockupation av Gaza och ett folkmord på palestinier. Detta följs sedan upp av tystande av de perspektiv som handlar om att kämpa för ett fritt Palestina. Vi gör kritiska analyser av kommersialiseringen av mångfald som försöker reducera strukturella problem till något som bara gäller individer. Vilka röster, perspektiv och liv är värda att skydda och vilka förtrycks?

Angelika: Ja precis, det är samma typ av resonemang. Det tar den här galna vändningen där diskussioner om cancel-kultur bakas ihop med redan pågående regleringar av vad som kan och inte kan sägas.

Felicity: Jag vet inte om det har skett en backlash mot vissa former av utbildning även i Sverige? Här har vi alla de här böckerna som förbjudits och att historia behöver berättas på särskilda sätt.

Angelika: Det diskuteras till exempel i termer av att staten skulle besluta om en litterär kanon som skulle läras ut i skolorna. Det sammanflätas förstås med tystnader om universitetens och hela utbildningsväsendets roll när det gäller att berätta om Sveriges historia och nutid som kolonialmakt.

Felicity: Det finns ett förslag i Kalifornien, Area H, om att det ska vara obligatoriskt att läsa en kurs i *ethnic studies* på gymnasiet [*high school*]. Det skulle betyda att alla elever skulle behöva ta minst en kurs som fokuserar på ras som strukturell process vilken är formad genom specifika historiska kamper. Och nu kampanjar sionistiska grupper mot detta förslag. Så frågan om hur gymnasieutbildningen bör formas är nu helt hopsmetad med nedtystandet av och repressionen mot palestinska röster. Så hoten kommer från alla fronter så att säga. Jag menar, har du sett böckerna som förbjudits? De har valt ut böcker om queera erfarenheter, av Svarta författare som diskuterar slaveriets historia utifrån de förslavades perspektiv och böcker som ifrågasätter hur dessa represiva historier ligger till grund för de ojämlikheter vi ser i det här landet idag. Vi befinner oss i en tid då utbildning möts av väldigt mycket repression.

Angelika: Ja, repressionen kommer i nya former och från många håll samtidigt, som du säger. Hur går samtalen om detta i kollegiet och med studenterna?

Felicity: Det repressiva klimatet när det gäller utbildning är en del av våra diskussioner och vår pedagogik när vi möter studenterna i klassrummet. För studenterna ska förstå kritiska studier av etnicitet och ras som kunskapsfält så behöver de få med sig de längre historiska perspektiven av repression mot just sådana kunskapsfält som *Black studies*, *Chicanx studies*, *middle eastern studies* etc. Det här är kunskapsfält som inte skulle existera idag utan långvarig organisering, protester och krav på institutioner och vilka som behöver anställas där och så vidare. Så vi behöver förstå den historiska och politiska kontexten för de här olika ramverken. Så det handlar egentligen om vid vilken tidpunkt det blir hotfullt för egendom och välstånd som stöds av vit överordning och patriarkala kunskapsformer. De här attackerna på utbildningssystemet som görs av konservativa organisationer vinner momentum genom hot om att dra tillbaka finansiering. Så det har verkligen varit skadligt. Ledare för *Ivy League*-universitet har behövt avgå för att miljontals dollar dragits tillbaka av stora bidragsgivare kopplade till konservativa rörelser och höger rörelser. Återigen, nyliberaliseringen av universiteten gör oss sårbara och beroende av privata finansiärer. Så vi behöver hålla ögonen på finansieringen och varför det egentligen uppfattas som ett hot att ifrågasätta. Kritik och protester slås ned med våld. Jag menar, ta till exempel fallet med doktoranderna här på UC Santa Cruz: de protesterade på campus för högre löner och förändringar av utbildningskostnaderna. Då anlätade universitetets ledning poliser, inklusive ett privat SWAT-team som kostade universitetet 300 000 dollar per dag för att slå ned på fredliga demonstrationer. Studenter arresterades, blev avstängda från utbildningar och uteslutna ur akademin. 300 000 dollar per dag! Så vi började ifrågasätta vem det är som tar beslut om universitetets budget. Och, du vet, vi ifrågasatte att studenter skulle bli satta i fängelse för att de uttrycker sin åsikt. Vad handlar universitetet om egentligen? För oss handlar det om social rättvisa och förändring, men studenterna pressas till att utbilda sig för jobb som i de flesta fall handlar om att serva orättvisa kapitalistiska och statliga strukturer. Så det är när de här sakerna ställs på sin spets som en verkligen börjar fråga sig: varför är vi här? Och vad handlar universitetet om? Vilken roll har utbildning i samhället idag? Har ni den typen av konversationer i Sverige?

Angelika: Vi utbildar studenterna i genusvetenskap om historier av multipla kamper och från feministiskt håll har vi har kritiserat och gjort motstånd mot nyliberaliseringen av akademin. Men det finns också en annan slags diskurs i samhället i stort som påverkar hur allt detta ramar in i en vidare kontext. Vissa av de här frågorna som du beskriver konflikter kring är det generellt sett ganska tyst om på universiteten i Sverige, som till exempel vad det innebär att Sverige är en kolonialmakt och att koloniseringen av Saepmie i allra högsta grad är pågående.

Universiteten är också statliga myndigheter och narrativet om Sverige som en 'god stat' har försvårat diskussionerna på många sätt både inom och utanför universiteten. Så det finns massor att ta tag i som handlar om vad detta starka nationella narrativ har gjort med hur universiteten byggts upp och hur kunskapsfält tagit form. Inte minst har oerhört mycket pengar gått till forskning om att effektivisera gruv- och skogsindustrierna till exempel. Dessa industrier var också länge statligt ägda och har varit en stor del av den fortsatta industrialiseringen och uppbyggnaden av välfärdssamhället efter andra världskriget. Idag fortsätter industrialiseringen och koloniseringen i den gröna omställningens namn och för att tillgodose de så kallade "gröna industriernas" enorma behov av elektricitet. För att inte tala om den växande vapen- och försvarsindustrin. Jag håller helt med dig om att vi som jobbar inom de här statliga universiteten behöver tänka på vilka vi jobbar för och vilka vi är där för. Häromdagen när vi lyssnade till Maya Wind som talade om hur de israeliska universiteten involverades i kalla kriget så tänkte jag på att det är mycket som behöver komma till ytan om Sverige som nation också när det gäller andra världskriget. Den nazistiska organiseringen har levt kvar och gjorts redo att plockas upp, inte minst nu i form av ett stödparti till den nuvarande högerregeringen. Och alla de här industrierna och statliga myndigheterna, inklusive universiteten, har förstås involverats i det nationella projektet som också är ett bosättarkolonialt projekt. Det har mycket att göra med hur narrativet om den goda staten formats och hur saker därmed utelämnas, saker som vi förväntas glömma och lämna bakom oss. En del av narrativet handlar om hur Sverige som neutral stat kom ut på andra sidan av andra världskriget utan att ha blivit bombat, och därmed hade all infrastruktur kvar och kunde stötta de svenska industrierna som levererade varor till hela Europa. Och hur det skapade välstånd.

Felicity: Men vad stöttades egentligen då?

Angelika: Ja, just det, vad stöttades då. Och den pågående militariseringen som bygger på idén att militarism ger säkerhet håller både Sverige och USA i ett järngrepp. Sverige går nu in i militäralliansen NATO och har dessutom skrivit under ett avtal med USA som ger dem rätten att upprätta militärbaser över hela landet. Sverige har på så sätt delat ut mark till USA:s militär som inte kommer vara en del av svensk jurisdiktion. Dessa baser kommer återigen att ockupera samiskt land. Så för att komma tillbaka till frågan om medskyldighet i koloniala projekt och till frågan om mobilisering mot dessa, så är det givande att tänka på de olika sätt att se på ockupation i tid och rum som du skriver om i din bok. I slutet av boken skriver du om hur sammanlänkade kamper och de alltid pågående relationerna över "unsettled borders" är det som gör så att stängslen rostar ned, taggtråden viras av och staketen faller till marken. Du har ett fint stycke precis i slutet av din bok om detta, vill du läsa?

Felicity: “As the empire spreads, so, too, do the Native peoples and allies in a broad-based protest that includes the earth’s forceful ancestors. The waters will flow, the animals will cross, and the flowers will bloom again, so the land and people will heal and regenerate the gift of life for all” (Schaeffer 2022: 152).

Angelika: Tack för de närande orden, för lunchen och för samtalet.

Referenser

FJP (2024) FJP letter on the UC Regents 13. <http://bit.ly/UCRegents13FJP> [11 februari 2024].

International Court of Justice (2024) <https://www.icj-cij.org/node/203454> [11 februari 2024]

Lopez, Valentin (2013) The Amah Mutsun Tribal Band: Reflections on collaborative archaeology. *California Archaeology* 5(2): 221-223. DOI: 10.1179/1947461X13Z.00000000012

Persson, Mats (2024) Den amerikanska mardrömmen ska inte importeras till Sverige. *Sydsvenska Dagbladet* 21 januari 2024. <https://www.sydsvenskan.se/2024-01-21/den-amerikanska-mardrommen-ska-inte-importeras-till-sverige> [11-02-2024]

Shaeffer, Felicity Amaya (2022) *Unsettled borders: The militarized science of surveillance on sacred indigenous land*. Durham: Duke University Press.

Wind, Maya (2024) *Towers of ivory and steel: How Israeli universities deny Palestinians freedom*. New York: Verso Books.

Angelika Sjöstedt

Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap

Gaskeuniversiteete/Mid Sweden University

E-post: angelika.sjostedt@miun.se

Felicity Amaya Schaeffer

Feminist Studies Department och Critical Race and Ethnic Studies Department

University of California Santa Cruz

E-post: fsg@ucsc.edu